

ОЦІНКА ВАРТОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ СПЕЦИФІЧНИХ АКТИВІВ

Застосування підходів до оцінки вартості відшкодування щодо специфічних активів залежить від ступеню їх специфічності. Так, якщо для розрахунку вартості відшкодування малоспецифічних активів можна використовувати справедливу вартість або вартість при використанні, то для високоспецифічних – лише вартість при використанні.

Для того, щоб визначити, який метод оцінки зменшення корисності слід використовувати, спочатку необхідно встановити ступінь специфічності активів. Також важливу роль в процесі реалізації професійного судження щодо обрання методу оцінки для визначення суми зменшення корисності специфічних активів є відповідність критерію правдивого подання облікової інформації. Згідно п. ЯХ12 «Концептуальної основи фінансової звітності», щоби бути досконало правдивим поданням, опис повинен мати три характеристики. Він має бути повним, нейтральним та вільним від помилок [1].

Повнота передбачає необхідність охоплення всієї інформації, необхідної суб'єкту оцінювання для визначення суми зменшення корисності специфічних активів. При визначенні справедливої вартості – це ціна, визначена в угоді на продаж, ринкова ціна специфічного активу або найбільш точна інформація, що відображає суму, яку може одержати підприємство на кінець звітного періоду при його вибутті в результаті здійснення угоди між її незалежними учасниками. При визначенні вартості при використанні – це інформація про всі фактори, що впливають на майбутні грошові потоки, одержання яких забезпечує використання специфічного активу для підприємства (обсяг таких потоків та відхилення в таких обсягах, вартість грошей в часі, ризики використання специфічного активу, ліквідність специфічного активу тощо).

Дотримання вимоги нейтральності передбачає необхідність відсутності упередженості у суб'єкта оцінювання при визначенні суми зменшення корисності специфічних активів. Наприклад, при розрахунку вартості при використанні не має наголошуватись значимість одних факторів, що впливають на майбутні грошові потоки, одержання яких забезпечує використання специфічного активу для підприємства, з одночасним необґрунтованим применшенням значимості інших факторів. Також неприпустимим є здійснення маніпуляцій, які можуть вплинути на збільшення або зменшення суми зменшення корисності специфічних активів, таким чином створюючи передумови для зміни її сприйняття користувачами.

Вільність від помилок означає можливість застосування в процесі визначення суми зменшення корисності специфічних активів інформації з інших джерел, яка сформована без помилок та пропусків, чітко та точно. Наприклад, якщо для визначення справедливої вартості малоспецифічних активів використовується інформація про наявні ринкові котирування таких активів, то слід враховувати рівень надійності такого джерела, чи ця інформація подана правдиво та чи не були допущені помилки при її відборі та формуванні. Аналогічно себе також слід поводити суб'єкту оцінювання при оцінці схожих угод про продаж

малоспецифічних активів, зокрема, слід чітко визначити ступінь схожості таких активів, обґрунтувати обсяг вибірки досліджуваних угод про продаж активів, а також перевірити правдивість інформації про їх продажну вартість, що наводиться в таких угодах (чи була врахована в процесі її формування природа специфічних активів).

За результатами аналізу відповідності методу оцінки для визначення суми зменшення корисності специфічних активів критерію правдивого подання облікової інформації суб'єктом оцінювання має бути прийняте рішення щодо використання даного методу або використання інших методів, які є менш релевантними, але більш краще відповідають критерію правдивого подання облікової інформації.

Для високоспецифічних активів пріоритетним є застосування вартості при використанні, якщо її використання забезпечує правдиве подання. За наявності сумнівів щодо повноти, нейтральності, свободи від помилок при розрахунку вартості відшкодування високоспецифічних активів на основі вартості при використанні (при оцінці майбутніх грошових потоків, одержаних від тривалого використання специфічного активу; при застосуванні ставки дисконтування до грошових потоків, що генеруються специфічним активом) слід використовувати інші методи оцінки, наприклад, використовувати оцінку на основі історичної (фактичної) собівартості або ліквідаційну вартість. Основною причиною використання даних методів є простота їх розрахунку та можливість перевірки. Використання неперевірених методів оцінки при визначенні вартості відшкодування, як один із інструментів здійснення опортуністичної поведінки суб'єкта ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, може призводити до інфляції чистих активів та викривлення фінансових результатів діяльності підприємства.

Для малоспецифічних активів запропоновано використовувати справедливу вартість за мінусом витрат на їх продаж за умови, якщо проведення її розрахунку забезпечує правдиве подання. У випадку виникнення сумнівів щодо правдивості розрахунку, що характеризується використанням суб'єктивних суджень в процесі формування їх продажної ціни, неповнотою інформації про аналогічні угоди від продаж або застосуванням помилкових ринкових котирувань, слід використовувати інші методи оцінки (історична (фактична) собівартість, ліквідаційна вартість, вартість при використанні), які сприятимуть підвищенню рівня прозорості фінансової звітності. У випадку неможливості оцінки зменшення корисності малоспецифічних активів на основі справедливої вартості слід використовувати найбільшу з оцінок, що буде одержана на основі застосування інших методів.

Список використаної літератури:

1. *Концептуальна основа фінансової звітності // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_009*